

TALEPAPIR

Miljø- og
Fødevarerministeriet

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

Deltagere: Folketinget

Praktik: længde: ca. 15 min.

Talens formål: Samråd forud for 2.behandling af lovforslag L111 (Samrådsspørgsmål A, B og C).

Kontaktpersoner: Tejs Binderup, Thomas Friedrichsen

Miljø- og
Fødevarerministeriet

TALEPAPIR

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

[Det talte ord gælder]

- Tak for invitationen til igen på et samråd at tale om forslaget til ændring af miljøbeskyttelsesloven.
- Som oplyst på samrådet den 15. marts er der tale om et lovforslag, som skal sikre muligheden for at anvende kompenserende marine virkemidler i forbindelse med havbrugsproduktion.
- Som jeg også oplyste i sidste uge, skabes der med lovforslag L 111 hjemmel til at udstede regler, som gør det muligt at godkende havbrug med vilkår om, at der skal etableres og drives kompenserende marine virkemidler.
- Lad mig gentage at et havbrug, der er miljøgodkendt med vilkår om

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

kompenserende marine virkemidler, skal sikre, at der ved drift af disse virkemidler fjernes næringsstoffer fra havet.

- Der skal fjernes næringsstoffer fra det kystvand eller havområde, som havbruget måtte påvirke ud over, hvad der er miljømæssigt råderum til.
- At muliggøre brugen af et sådant værktøj for danske havbrugere er i overensstemmelse med regeringens mål om at skabe vækst i akvakulturerhvervet på et bæredygtigt grundlag.
- Ideen med at kompensere for en næringsstofudledning ved hjælp af muslingeopdræt eller tangdyrkning er ikke ny. Det er ikke en opfindelse, regeringen pludselig er kommet med.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- Forskere, virksomheder og sågar miljøorganisationer i lande verden over arbejder på at fremme såkaldt *integrated multi-trophic aquaculture* som fremtidens bæredygtige form for akvakultur.
- Inspireret heraf anbefalede et akvakulturudvalg, som havde deltagelse de grønne organisationer, i 2010 at ”*en fortsat produktionsudvikling af dansk havbrug kan ske bl.a. ved en udvikling af fangkulturer som muslinger og tang, der kan sikre, at fiskeproduktionen efterhånden bliver kvælstofneutral*”.
- Det er nok tvivlsomt, om havbrugsproduktionen i praksis kan blive helt kvælstofneutral ved hjælp af kompensationsopdræt. Men det er dog bemærkelsesværdigt, at fangkulturer (som er det, der i lovforslaget kaldes kompenserende marine virkemidler) i 2010

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

blev fremhævet som miljøvenlige tiltag, men i dag er der så nogen, der slet ikke ønsker at vi skaber hjemmel til at tillade at disse tiltag anvendes.

- ”Strategi for bæredygtig udvikling af akvakultursektoren i Danmark 2014-2020”, der blev til under den tidligere SR-regering, fulgte op på Akvakulturudvalgets anbefaling, og indeholdt som bekendt en indsats om: *”Udarbejdelse af en vejledning om havbrug, herunder anvendelse af kompensationsopdræt”*.
- Som oplyst på samrådet den 15. marts, har efterfølgende juridiske analyser vist, at der er behov for en mindre justering af miljøbeskyttelsesloven for at kunne udarbejde regler, der gør det muligt at indarbejde krav om kompensation i form af marine virkemidler i miljøgodkendelser af havbrug.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- For at slå tingene helt fast vil jeg gerne gentage og uddybe de væsentlige budskaber fra sidste samråd.
- Først og fremmest har der været rejst tvivl om, hvorvidt kompensationsopdræt virker. Der er enighed om, at der er foretaget et solidt forsøg i Skive Fjord, der viser, at muslingeopdræt kan anvendes til at fjerne næringsstoffer fra vandet.
- Virker kompensationsopdræt så også andre steder?
- Her må jeg gøre opmærksom på, at der er foretaget konkrete forsøg med muslingeopdræt andre steder, bl.a. i Storebælt og ved Horsens Fjord. Og disse forsøg bekræfter, at man her kan dyrke og høste muslinger i store mængder og dermed fjerne næringsstoffer fra vandet.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- Og ja, der er forskel på, hvor effektivt kompensationsopdræt er på forskellige lokaliteter. Derfor vil anlæggenes størrelse og udformning være afhængig af den konkrete placering
- Jeg er blevet spurgt til, hvorvidt kompensationsopdræt virker til havs.
- Der har mig bekendt ikke været foretaget forsøg med muslingeopdræt i åbne havområder i Danmark.
- For en ordens skyld vil jeg gøre opmærksom på, at der i det åbne Kattegat i forbindelse med Fødevarer- og Landbrugspakken er identificeret et miljømæssigt råderum for en merudledning af både kvælstof og fosfor. Dvs. her er der ikke umiddelbart behov for kompensationsopdræt i det åbne Kattegat.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- Der vil kun være behov for kompensation, hvis der sker en tilførsel af næringsstoffer til vandområder eller havområder, hvor der er et indsatsbehov eller en risiko for at forringe tilstanden med mertilførslen.
- Kompenserende marine virkemidler skal bruges der, hvor der er behov for at kompensere for en udledning af næringsstoffer.
- I det tilfælde, at et havbrug placeres i et havområde, hvor der er råderum for en merudledning af næringsstoffer, men beregninger viser, at havstrømme fører næringsstoffer ind i et nærliggende vandområde, hvor der er et indsatsbehov, så kan det kompenserende virkemiddel placeres i det pågældende kystnære vandområde og altså ikke i umiddelbar tilknytning til havbruget.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- For så vidt angår, om kompensationsopdræt virker til havs, så hævdede fru Ida Auken på samrådet den 15. marts, at der i DCE-rapporten "Marine Virkemidler" står, at muslingeopdræt ikke virker til havs.
- Dette er ikke en korrekt udlægning. I rapporten står der – og jeg citerer "*I de åbne havområder vurderes det, at muslingernes væksthastighed er for lav og omkostningerne til drift og høst for store til, at muslingeopdræt vil være et omkostningseffektivt virkemiddel.*"
- Der står altså ikke, at muslingeopdræt ikke virker i åbne havområder. Det, der står, er, at muslingeopdræt ikke er et omkostningseffektivt virkemiddel i åbne havområder.
- "Ikke omkostningseffektivt" er ikke det samme som, at det ikke virker.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- Kompensationsopdrættet er måske ikke i sig selv rentabelt. Men rapporten medtager ikke de eventuelle betydelige gevinster, der vil medfølge, hvis kompensationsopdræt kan medføre tilladelser til en forøget fiskeproduktion.
- Hvorvidt et muslingeopdræt er omkostningseffektivt, er således op til den ansvarlige havbrugsvirksomhed at vurdere i den konkrete situation.
- Det er vigtigt for mig at fastslå, at kompensationsopdrættet skal virke. I modsat fald kan der ikke gives miljøgodkendelse til havbruget. Dette skal sandsynliggøres i ansøgningsprocessen.
- De nærmere regler for etablering og drift af kompenserende marine virkemidler vil blive beskrevet i en kommende bekendtgørelse. Forventningen er, at der i

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

miljøgodkendelsen for havbruget vil skulle stilles vilkår om, at en bestemt mængde næringsstoffer skal fjernes i et givent vandområde eller havområde.

- I forbindelse med ansøgning om miljøgodkendelse vil det være havbrugsvirksomheden, der er ansvarlig for at dimensionere kompensationsopdrættet efter forholdene på den givne lokalitet.
- Ansøger skal derfor sandsynliggøre effekten af muslingernes næringsstoffjernelse i ansøgningen. Det kan eksempelvis ske på baggrund af data fra muslingedyrkning, som kan overføres til den lokalitet, hvor muslinge anlægget ønskes placeret.
- Hvis myndigheden vurderer, at ansøger ikke i tilstrækkelig grad kan sandsynliggøre en kompenserende effekt, har myndigheden flere muligheder. Myndigheden kan

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

eksempelvis stille vilkår om gradvis udbygning af produktionen, mens der indhentes konkret erfaring med compensationens effekt, eller der kan stilles vilkår om overdimensionering af muslinge anlægget.

- Når et havbrug med kompensationsopdræt er i drift har myndigheden pligt til at føre tilsyn med, at virksomheden drives i henhold til miljøgodkendelsen.
- Havbrug med kompensationsopdræt vil være omfattet af de generelle regler for tilsyn med godkendelsespligtige virksomheder.
- Disse regler vil blive uddybet i en kommende bekendtgørelse, hvori der forventes opstillet særlige regler for tilsyn med havbrug, der har kompensationsopdræt.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- Det er havbruget, der har ansvaret for at dokumentere effekten af kompensationsopdrættet.
- Det er relativt enkelt at kontrollere, om kompensationsopdrættet har den effekt, som er forudsat i vilkårene i godkendelsen.
- Stikprøver af de muslinger eller den tang, der er høstet, kan dokumentere indholdet af kvælstof og fosfor. Herefter vil vejning af de høstede muslinger eller tang kunne dokumentere, hvor mange næringsstoffer, der samlet set er fjernet.
- Hvis havbrugets kompensationsopdræt ikke har fjernet den mængde næringsstoffer, som det skal efter vilkårene i miljøgodkendelsen, skal tilsynsmyndigheden gribe ind ved at bruge de muligheder for håndhævelse, som findes i miljøbeskyttelsesloven.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- Dette betyder med andre ord, at hvis havbruget udleder for mange næringsstoffer eller ikke kompenserer tilstrækkeligt, vil myndigheden have mulighed for og pligt til at gribe ind.
- Jeg er også blevet spurgt om, hvorvidt det kan sikres, at de kompenserende marine virkemidler bliver placeret i umiddelbar nærhed til havbruget.
- Det er et forslag, som umiddelbart kan virke ganske fornuftigt. Det er dog vigtigt at holde sig for øje, at kompenserende marine virkemidler ikke udgør en direkte rensning af udledningen fra det enkelte havbrug, men netop kompenserer herfor. Det har derfor ikke nødvendigvis nogen effekt, at virkemidlet får en tæt fysisk tilknytning til havbruget.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- Det væsentlige er, som sagt, at virkemidlet placeres i det vandområde eller havområde, der påvirkes af havbruget, og hvor der ikke er miljømæssigt råderum for denne påvirkning. Næringsstoffer fra et havbrug vil kunne føres med havstrømme og påvirke kystvande og havområder i havbrugets nærhed. Det vil ikke i alle tilfælde være den rette løsning at placere virkemidlet i tæt fysisk tilknytning til havbruget.
- Det er dog vigtigt for mig at slå fast, at der nødvendigvis skal være sammenhæng mellem hvortil havbruget udleder og hvor de kompenserende marine virkemidler placeres.
- Jeg har modtaget tre spørgsmål til dagens samråd om lovforslag L 111. Dem vil jeg besvare i det følgende:

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- **Samrådsspørgsmål A**
- Jeg er blevet bedt om at garantere, at der med de kompenserende marine virkemidler, der foreslås gennemført med lovforslaget, kan garanteres et miljømæssigt råderum.
- Lad mig igen slå fast – lovforslaget skaber ikke nye råderum – men giver mulighed for at stille krav om kompenserende marine virkemidler, hvis man ønsker at etablere et havbrug i et område, hvor det i dag ikke er muligt indenfor rammerne af lovgivningen om vandplanlægning og havstrategi. I forbindelse med de konkrete sager vil ansøger skulle sandsynliggøre, at kompensationsopdrættet vil virke.
- Man kan således sige, at lovforslaget tilføjer et ekstra instrument til værktøjskassen.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- Det er centralt for mig, at etablering af havbrug skal ske indenfor rammerne af vores internationale forpligtelser.
- Der er allerede i forbindelse med Fødevarer- og Landbrugspakken identificeret et miljømæssigt råderum på 800 tons kvælstof i de åbne havområder i Kattegat.
- Samtidig vil det i forbindelse med et administrationsgrundlag for havbrug blive afklaret om der er rum for eventuelt yderligere etablering af nye havbrug.
- Administrationsgrundlaget skal sikre en hensigtsmæssig balance i udviklingen af havbrugssektoren i de danske farvande, således at der både tages hensyn til mulighederne for erhvervsudvikling og hensynet til miljøet.
Administrationsgrundlaget vil naturligvis

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

forholde sig til vores internationale forpligtelser.

- **Samrådsspørgsmål B**
- Jeg er blevet bedt om, at redegøre for, om det er i overensstemmelse med Danmarks EU- retlige forpligtelser at fremsætte dette lovforslag, når der endnu ikke er et endeligt indsatsprogram.
- Det forudsættes i spørgsmålet at der skal være dokumenteret et miljømæssigt råderum i indsatsprogrammet.
- Jeg vil gøre opmærksom på, at oppositionen igen forsøger at blande to spørgsmål sammen.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- Lovforslaget skaber alene en ny mulighed for at stille krav om kompenserende marine virkemidler – altså et værktøj til gavn for miljøet.
- Indsatsprogrammet er derimod de samlede danske forslag til, hvad der skal gøres for at opnå god miljøtilstand i havområderne.
- Et udkast til indsatsprogram har været i høring frem til den 15. marts, og udkastet er et led i første cyklus efter havstrategidirektivet.
- Indsatsprogrammet relaterer sig til de miljømål, som fremgår af den danske havstrategi fra 2012 som er udarbejdet under den daværende S-R-SF – regering.
- Indsatsprogrammet beskriver, hvilke indsats der allerede er besluttet eller vil

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

blive gennemført for at leve op til miljømålene fra 2012

- En af de nye indsatser er udarbejdelse af et administrationsgrundlag for havbrug, der skal sikre den rette balance mellem erhvervsinteresser og miljøhensyn. Det betyder, at indholdet af administrationsgrundlaget ikke skal fremgå af selve indsatsprogrammet
- Som jeg allerede har nævnt ovenfor er lovforslaget udtryk for udviklingen af et nyt instrument. Efterfølgende vil det vise sig, hvor dette instrument bedst kan benyttes.
- Desuden fastlægger lovforslaget ikke noget råderum.
- Der er altså ikke en modsætning mellem dette lovforslag og vores EU-retlige

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

forpligtelser.

- **Samrådsspørgsmål C**
- Jeg er blevet bedt om at redegøre for, hvorvidt jeg har givet fuldstændige oplysninger om status for Danmarks indsatsprogram i forbindelse med lovforslaget L 111.
- Som jeg allerede har oplyst, er der ikke sammenhæng mellem lovforslaget og det danske indsatsprogram.
- Jeg anerkender således ikke forudsætningerne for spørgsmålet.
- Jeg vil dog påpege, at bemærkningerne til lovforslaget - i al deres grundighed - oplyser at et indsatsprogram forventes vedtaget i 2017.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- Jeg mener derfor, at der er afgivet tilstrækkelige og relevante oplysninger om indsatsprogrammet.
- Når det er sagt, vil jeg gerne gentage, at udformningen af det kommende administrationsgrundlag for havbrug skal ske under hensyn til vores EU-retlige forpligtelser.
- Det indebærer, at etablering af havbrug ikke må være uforeneligt med opfyldelsen af de danske vandområdeplaner og danske miljømål efter havstrategidirektivet.
- **Generel afslutning**
- Jeg er glad for at jeg igen har kunnet forklare lovforslaget og rammerne for lovforslaget.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- Jeg håber, at det har afklaret en række af de misforståelser der har været i forbindelse med dette lovforslag.
- Tak for ordet.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)